

НЕКАТОРЫЯ АСПЕКТЫ ІНТЭРФЕРЭНЦЫІ Ё СРОДКАХ МАСАВАЙ ІНФАРМАЦЫІ (НА ПРЫКЛАДЗЕ Г.БАРАНАВІЧЫ)

Уплыў сродкаў масавай камунікацыі на мовы праяўляецца ў іх функцыянальнай і функцыянальна-стылістычнай дыферэнцыяцыі на розных узроўнях структуры мовы, у працэсе пашырэння адзінай літаратурнай нормы, павышэння культуры маўлення. Двухмоўе ў сферы масавай камунікацыі прадстаўлена чатырма падсферамі – друкам, тэлебачаннем, радыёвяшчаннем і кіно [Вешторт Г.Ф. 1999, с. 120]. Артыкул прысвечаны некаторым аспектам інтэрферэнцыі ў сродках масавай інфармацыі (на прыкладзе г.Баранавічы).

У г. Баранавічы існуюць перыядычныя выданні каардынатыўнага і сумешчанага тыпу. Прыклады каардынатыўнага сафункцыянавання моў адлюстроўваюць газеты грамадскага руху «Неруш» (на беларускай мове), палітычнай партыі «Товарищ» (на рускай мове), рэкламы і аб'яў «Алло» (на рускай мове), рэлігійнага часопіса «Диалог» (на рускай мове) і інш. Сумешчанае карыстанне беларускай і рускай мовамі назіраем у грамадска-палітычных газетах «Наш край», «Intex–press», «Шаг». На дзвюх мовах (на беларускай і рускай) выходзяць газеты ў навучальнай установе (Баранавіцкім дзяржаўным універсітэце) – «Мой універсітэт», на вытворчым аб'яднанні (Баранавіцкі баваўняны камбінат) – «Текстильщик». Пры гэтым ва ўсіх двухмоўных выданнях значна пераважае рускамоўны матэрыял.

Сацыялінгвістычным анкетаваннем было ахоплены 28 супрацоўнікаў газет. Пры запаўненні беларускамоўных анкет на-беларуску адзначаны наступныя інтэрферэнцыйныя памылкі: *43 года, заў. адозелім, редакцыя, частку у горадзе, Баранавіцкі*. Фактам арфаграфічнай беларуска-рускай інтэрферэнцыі можна лічыць напісанне *горад* пры запаўненні беларускамоўнай анкеты на рускай мове.

У разавым нумары «Intex–press» друкуецца каля 1 тыс. 700 аб'яў, пададзеных па тэлефоне і з дапамогай купонаў. Пры даследаванні маўленчай сітуацыі сродкаў масавай інфармацыі прааналізавана каля 2 тыс. аб'яў, якія былі запісаны ў купонах (вясна-лета 2004 года). Большасць аб'яў напісана на рускай мове, невялікая колькасць – на беларускай мове. У змесце 82 прысутнічалі разнастайныя памылковыя напісанні. Пры гэтым на рускай мове іх значна больш, чым на беларускай. Некаторыя можна патлумачыць малапісьменнасцю тых, хто пісаў аб'яву, а іншыя варта лічыць фактамі міжмоўнай ці ўнутрымоўнай інтэрферэнцыі. Выяўлены наступныя

беларуска-рускія інтэрферэмы: арфаграфічныя: *в отличном состоянии, кинтеінер, сниму кв. в раёне, хороший, камод, продаются цымбалы, точный, продам, продается, на пркат, строительные работы, палы, продавца, карсет, абарудование, коробка, «Паравозик», Палесского вокзала, дочарки, камод, хороший*; марфалагічныя: *аккуратны, порядочны, с ящиком*; словаўтваральныя: *одн-а-комнатную, срочн-а-улучи-ен-ой планировки*.

Выпадкам руска-беларускай лексічнай інтэрферэнцыі з'яўляецца ўжыванне слова *качествено* ў выразе *качествено* звязана з ажыццяўленнем паслуг.

Напісанні *пасья сьмерці, Дом быту* можна разгледзець як прыклады беларускай унутрымоўнай інтэрферэнцыі (уплыў аднаго моўнага ўзроўню на другі і змяшэнне нормаў аднаго ўзроўню).

Парушэнне і змяшэнне пэўных арфаграфічных нормаў рускай мовы выяўлена ў наступных прыкладах унутрымоўнай рускай інтэрферэнцыі: *контэдж расрочку, расмотрим, восстановление касеты, пластмасовые, интекс-прес, металлические рубли, котедж, долларов; районне, аккустика, комнату в часном секторе, праздничное, мужщина улучиеной планировки кирпичём*.

Іншыя памылкі можна апісаць як факты некаторых фанетычных працэсаў: дыярэза (*сорменный дизайн* замест *современный, вечернее патье* замест *платье*); элентэза (*центар* замест *центр*).

Пэўныя парушэнні можна патлумачыць дысіміляцыйнымі дыялектнымі з'явамі: распадабненне [а] і [о] у корані слова: *картофель, гарантия, растения, не предлагать, повильон, полатку, кочели*; распадабненне [е]: *видио, нцоновая*.

Як бачым, пераважаюць памылковыя напісанні на арфаграфічным узроўні. У галіне лексікі трапляюцца адзінкавыя прастамоўныя словы: *со всеми наваротами*. Пры гэтым у іх напісанні выяўляюцца прыкметы інтэрферыраванага маўлення. Па характары аб'яў можна гаварыць пра каардынатыўны і сумешчаны білінгвізм чытачоў.

Аналізуючы маўленчы матэрыял пададзеных аб'яў, неабходна падкрэсліць, што вялікая адказнасць кладзецца на журналістаў, якія ва ўмовах афіцыйнага двухмоўя павінны на высокім узроўні валодаць нормамі і беларускай, і рускай моў.